

PUOLANGAN
Tarkastuslautakunta

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2016

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kunnanvaltuusto valitsi valtuustokaudelle 2013 - 2016 tarkastuslautakunnan jäseniksi ja varajäseniksi:

	jäsen	varajäsen
puheenjohtaja	Kalevi Moilanen	Kari Tervonen
varapuheenjohtaja	Anna-Maija Sutinen	Kaisu Klemetti
	Anna Heikkinen	Heikki Väyrynen
	Otto Mäkäräinen	Ari Hiltunen
	Kaija Väisänen	Johanna Juntunen

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut jäsen Anna Heikkinen. Tarkastuslautakunnan kokouksiin on osallistunut Johanna Juntunen varsinaisen jäsenen estyneenä ollessa.

Tarkastuslautakunnan jäsenistä kenelläkään ei ole jääviyksiä.

Tarkastuslautakunnan työskentelytapana on ollut tutustua kunnan eri laitosten toimintaan, haastatella kunnan henkilöstöä sekä seurata pöytäkirjoista kunnanhallituksen ja eri lautakuntien päätöksentekoa.

▪ Lautakunta	Tarkastuslautakunnan jäsen
▪ Kunnanvaltuusto	Lautakunnan kaikki jäsenet
▪ Kunnanhallitus	Lautakunnan kaikki jäsenet
▪ Sivistyslautakunta	Anna-Maija Sutinen ja Kaija Väisänen
▪ Tekninen lautakunta	Otto Mäkäräinen
▪ Konserni	Anna Heikkinen

Kunnan tilintarkastusyhteisönä on toiminut BDO Audiator Oy JHTT – yhteisö, vastuullinen tilintarkastaja on JHTT Tuula Roininen.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2016 arviointia varten 8 kertaa. Arviointikertomus kirjoitettiin 19.5.2017

Syksyllä 2013 tarkastuslautakunta teki toimikaudekseen 2013 - 2016 toimintasuunnitelman. Vuoden 2016 arviointia varten tarkastuslautakunta hyväksyi työsuunnitelman kokouksessaan 30.8.2016. Suunnitelmilla on varmistuttu, että valtuustokauden aikana kaikki keskeiset kunnan toiminnot tulevat arvioinnin kohteiksi.

Omassa toiminnassaan tarkastuslautakunta kehittää arviointitapahtumien sisältöä.

Kokousaika:	Arvioitavat asiat:	Arviointimenetelmä:
30.8.2016	<ul style="list-style-type: none"> tarkastuslautakunnan työsuunnitelma 2016 tilintarkastajan työohjelma 2016 ajankohtaiskatsaus 	Haastattelut: kunnanjohtaja
25.10.2016	<ul style="list-style-type: none"> Arviointikertomus 2015 Vuoden 2016 investoinnit ja niiden toteutuminen Yhdyskuntasuunnittelu, kaavoitukset kunnan maaomaisuus ja ympäristöhoito, puunmyynti eläkemenoperusteiset menot 	Haastattelut: teknisen lautakunnan puheenjohtaja, teknisen osaston osastopäällikkö hallintojohtaja
15.12.2016	<ul style="list-style-type: none"> Osavuosisikatsaus kunnan jätehuolto, kiinteistöjen jätehuolto, sopimusten seuranta energiahuolto vesihuolto 	Haastattelu: hallintojohtaja teknisen osaston osastopäällikkö lämpölaitoksen hoitaja jäteveden puhdistamon hoitaja
14.2.2017	<ul style="list-style-type: none"> kunnan sosiaalitoimi terveyspalvelut Kainuun soten palvelujen osto Attendon ostopalveluiden toteutuminen 	Haastattelut: Attendon edustaja Pekola Tarmo sosiaalijohtaja
21.3.2017	<ul style="list-style-type: none"> Sivistyspalveluiden talouden ja toiminnan toteutuminen Vuokrayhtiön toiminnan toteutuminen 	Haastattelut: Sivistyslautakunnan puheenjohtaja, sivistysjohtaja, isännöitsijä
25.4.2017 19.4.2017	<ul style="list-style-type: none"> Kunnan tilinpäätös, toimintakertomus, tilinpäätöslaskelmat, konsernitilinpäätös, hallituksen selonteko sisäisestä valvonnasta sekä konsernivalvonnasta tasapainoinen talous ja investoinnit sisäinen valvonta ja riskienhallinta arviointikertomuksen sisältö 	kunnanhallituksen puheenjohtaja kunnanjohtaja hallintojohtaja
30.5.2017 18.5.2017	<ul style="list-style-type: none"> Arviointikertomuksen valmistelu 	
31.5.2017 19.5.2017	<ul style="list-style-type: none"> Tilintarkastajan loppuraportointi Tilintarkastuskertomuksen käsittely Arviointikertomuksen laatiminen Arviointikertomuksen hyväksyminen ja esitykset valtuustolle 	

2. Vuoden 2015 arviointikertomus

Vuonna 2015 tarkastuslautakunta esitti valtuustolle, että arviointikertomus käsitellään toimielimissä ja käsittelystä annetaan kirjallinen vastine tarkastuslautakunnalle sekä valtuustolle.

Kunnan luottamuselimet ovat käsitelleet arviointia syksyllä 2016:

- tekninen lautakunta 11.8.2016
- sivistyslautakunta 6.9.2016
- kunnanhallitus 12.10.2016
- tarkastuslautakunta 25.10.2016
- kunnanvaltuusto 14.11.2016

3. Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuoden 2016 talousarvion 18.12.2015. Talousarviossa hyväksyttiin kunnanhallitukselle ja siten koko kunnalle tavoitteet ajalle 2016-2018.

Tavoite	Vuosi 2016	Vuosi 2018
Kunnan talouden tasapaino	Talousarvion sitovuudesta huolehditaan ja seurataan aktiivisesti talouden toteutumista.	Pidetään kunnan talous tasapainossa huomioiden valtiohallan toimenpiteet.
Toimivien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen	Kuntalaisten sote-palvelut toimivat kokonaisuudessaan joustavasti ja laadukkaasti asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti.	Kuntalaisten sote-palvelut toimivat kokonaisuudessaan joustavasti ja laadukkaasti asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti muuttuvassa toimintaympäristössä
Sisäisen kustannuslaskennan käyttöönotto	Hallinnon tukipalvelujen ja kiinteistöjen kustannukset kohdennetaan niitä hyödyntäville tulosyksiköille.	Kaikkien kunnan tuottamien palvelujen yksikkökohtaiset kokonaiskustannukset ovat toimintayksiköiden tiedossa.
Palvelujen laadun kehittäminen	Kartoitetaan kunnan palvelujen kokonaisuus toimintojen arviointijärjestelmän perustaksi	Laaditun arviointijärjestelmän avulla mitataan kunnan tuottamien palvelujen laatua ja asiakkaiden tyytyväisyyttä.
Työyhteisön kehittäminen	Johtamisen kehittäminen. Laaditaan koulutussuunnitelma. Arvioidaan rekryointitarve lähivuosille. Toimiva varahenkilöjärjestelmää kehitetään edelleen. Säännölliset henkilöstö- ja osastokokoukset.	Toimiva organisaatio. Henkilöstöpolitiikka tehostaa palvelujen kehittämistä.
Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan kehittäminen	Kartoitetaan kunnan riskikohteet.	Riskienhallinta on keskeinen osa kunnan johtamisjärjestelmää.

1. Kunnan talouden tasapaino

- a. Vuoden 2016 tuloslaskelmaosan toimintakate yli 600 000 odotettua parempi. Säästöä saatiin henkilöstö-, palvelujen osto-, ja tarvikemenoissa. Talousarviossa oli avustukset budjetoitu lähes 1 miljoonaa euroa pienemmiksi kuin vuoden 2015 toteutuma oli ja tästä syystä ylitystä tuli näissä lähes 600 000 euroa.
- b. Kunnan tase on vahvistunut, ”ylijäämätyynyä” on kertynyt 2,3 miljoonaa euroa, poistoeroa taseessa on tuloutettavana 1,4 miljoonaa euroa. Kunnan oma lainakanta on vähentynyt noin 500 000 eurolla, eikä kunnalla ole kassalainoja. Kunnan rahastosijoitus on kasvanut korkoa ja tilinpäätöksessä sen arvoksi on ilmoitettu 1,5 miljoonaa euroa (taseessa 336 000 euroa).

2. Toimivien sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittäminen

- a. Kunnan sopimus Attendon kanssa jatkuu vuoden 2019 ajan. Maakunta-uudistuksessa tämä sopimus siirtynee muutoksessa uudelle toimijalle. Toivottavasti palvelut tarjotaan Puolangalla. Toiminnassa yhtiö on onnistunut tasapainottamaan kunnan palvelut lähes kysyntää vastaaviksi. Asiakaskyselyissä kuntalaiset ovat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä.
- b. Kunnan tekemä sopimus on arvokas ja kustannuksissa kunnan omat toimet eivät sopimusaikana saa säästöjä aikaiseksi. Palveluiden tuottamisessa on erityisesti kunnan konsernikuntayhtymän tarjoamissa palve-

luissa jäykkyyttä. Laskutukset eivät ole joustavia ja kuntaa ei kohdella tasapuolisesti muihin jäsenkuntiin nähden erikoissairaanhoidon osalta.

Attendo-sopimuksen vuotuiset kustannukset ja Kainuun erikoissairaanhoidon ja ensihoidon laskutus Puolangan kunnalle

Sosiaali- ja terveys kustannukset yht Attendo	Sopimus	Kunnan netto- kustannus	Laskennallinen ALV	Attendon kokonais- summa
2013	12 271 474 €	12 120 310 €	637 911 €	12 758 212 €
2014	12 639 618 €	12 292 899 €	646 995 €	12 939 894 €
2015	13 018 807 €	12 626 603 €	664 558 €	13 291 161 €
2016	13 568 807 €	13 200 547 €	694 766 €	13 895 313 €
Attendon laskuihin sisältyy erikoissairaanhoidon kustannuksia			2015	2016
Kainuun ESHP			3 818 000 €	3 273 000 €
Ensihoito			500 000 €	560 033 €

3. Sisäisen kustannuslaskennan käyttöönotto
 - a. Kunnanhallitus on toimintakertomuksessa esittänyt, että kustannuslaskennan osio on näkyvissä tilastokeskukselle annettavassa raportissa. Tilikauden aikana kustannuksia seurataan euroina.
 - b. Suoritteiden taloudellisuutta ei ole mahdollista saada selville. Asiakaspalveluiden ostoissa ei pystytä seuraamaan esimerkiksi erikoissairaanhoidon kustannusten tasoa. Mm ensihoidon maksut ovat ennakoita ilman yksikkötietoja.
 - c. Teknisen toimen palveluiden kustannusraportointia tarkastuslautakunta kommentoi edellisessä arviointikertomuksessaan. Syksyllä tekninen toimi totesi, ettei se ole vielä pystynyt tavoitetta saavuttamaan. Osastolla ongelmana on ollut henkilöstöresurssit.
4. Palveluiden laadun kehittäminen
 - a. Kunnassa on meneillään palvelualustan luominen kuntalaisten käyttöön. Haaste hankkeessa on, miten tietokoneettomat ja ATK-osaamattomat pysyvät tiedossa mukana?
 - b. Kunta on saanut useana vuotena nuorten aktivoimiseen avustuksia. Näillä toteutetaan etsivää nuorisotyötä ja työpajatoimintaa. Erityisesti sivistyspalveluissa on hyödynnetty opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiä avustuksia eri osa-alueiden kehittämiseen.
 - c. lukio
Kunnassa toimiva lukio siirtyi vuonna 2013 takaisin kunnan ylläpidettäväksi maakunnan toiminnan lakattua.
Lukion toiminta on järjestetty kustannustietoisesti ja lukion olemassaolo takaa laadukkaan perusopetuksen. Opettajat ovat muodollisesti päteviä opettamaan sekä peruskoulussa että lukiossa. Järjestelyllä pystytään antamaan henkilöstölle riittävät opetustunnit.

Lukion kustannukset / valtionosuus / vaikutus maksettuun rahoitusosuuteen.

PUOLANGAN LUKIO	2015	2016	muutos
Oppilasmäärä	42	41	-1
Valtionosuus	465 086 €	459 476 €	- 5 610 €
Kunnan omarahoitusosuus VOS	857 615 €	824 128 €	- 33 487 €
lukion olemassaolon vaikutus	- 392 529 €	- 364 652 €	27 877 €
Lukion toimintakulut	439 877 €	391 434 €	- 48 442 €

Tarkastuslautakunnan mielestä lukion vetovoimaisuuteen tulisi miettiä uusia avauksia. Kunnan imago You Tubessa on positiivinen kaikine pessimistihahmoineen ja kunnassa on mainiot laskettelumahdollisuudet sekä oma jokkisrata

d. investoinnit

Vuoden 2016 investointeihin oli varattu 555 000 euroa, josta käytettiin 383 000 euroa. Useat pienet hankkeet jäivät toteuttamatta.

Tarkastuslautakunnan mielestä hankkeet tulisi ryhmitellä esim energiahankkeet, liikenneväylät ja näille kokonaismääräraha. Oleelliset hankkeet olisivat ominaan. Näin mahdollistetaan hankkeiden toteuttaminen oikeassa mittasuhteessa. Tarkastuslautakunta esittää, että vuotuisten hankintojen alarajaa mietitään nostettavaksi.

5. Työyhteisön kehittäminen

a. Kunnan henkilöstön sairauslomat ovat vähentyneet muilla osastoilla paitsi teknisellä. Henkilöstön poissaoloihin ei ole saatu sijaisia, ja näin kunnan palvelut eivät toteudu ja hankkeet viivästyvät.

Tarkastuslautakunnan mielestä:

Henkilöstön jaksamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Henkilöstön sitouttaminen on ensiarvoisen tärkeää. Henkilöstön määrä on mitoitettu nykyisin tiukaksi ja sijaistamisissa tulee ongelmia. Kaikille ei löydy sijaista ja osa töistä kasaantuu.

Terve työympäristö tulee taata kaikille työntekijöille. Kunta on rakentanut uuden koulun sekä terveyskeskuksen, peruskorjausta odottaa kunnantöimistö sekä paloasema.

6. Riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan kehittäminen

a. Kainuun maakunnan purkautuessa palautuivat jäsenkunnille kaikki KEVA:lle maksussa olleet eläkemenoperusteiset eläkemaksut. (entisten työntekijöiden eläkkeistä kunnat ovat velvollisia maksamaan osan vuoteen 2005 mennessä kertyneistä vastuista) Menettelyyn suostuttiin kaikissa kunnissa. Maakunnalla ei ollut omia kertyneitä vastuita lyhyen toimintakautensa johdosta. Kaikki vastuut olivat vanhan sairaanhoito- ja erityishuoltopiirin vastuita, joten perusteet kaikilla kunnilla olivat samat. Jälkikäteen SOTE-kuntayhtymä on hyväksynyt muiden kuin Puolangan maksujen siirron suoraan perittäväksi kuntayhtymältä.

Näin Puolangalle on kertynyt maksuja:**Kainuun sairaanhoito- ja erityishuoltopiirin kuntayhtymä**

2013	210 845 €
2014	192 705 €
2015	181 366 €
2016	170 313 €
	755 230 €

Kunta on laskuttanut maksamansa vuotuiset erät SOTE-kuntayhtymältä, mutta tämä on kieltäytynyt maksamasta niitä kunnalle. **Tarkastuslautakunta pitää tätä erityisen suurena riskinä, koska tulevat muutokset ovat lähellä ja tällöin saattaa saattava jäädä saamatta. Tarkastuslautakunta edellyttää, että asia selvitetään vaikka oikeuskanteen kautta.**

4. Muut havainnot

Tuleva SOTE-uudistus muuttaa kunnan toimintoja. Kunnan tehtäväksi tulee lasten ja nuorten varhais- ja perusopetus, teknisten palveluiden tuottaminen, infran ylläpitäminen ja kuntalaisten kaikinpuoleisen hyvinvoinnin edistäminen. Tulevalla valtuustokaudella tehtäväkokonaisuudet tulee määritellä ja resurssoida. Uudistuksen myötä kunnan saamat valtionosuudet pienenevät oleellisesti ja verotuksessakin kuntaveron kertymä vähintään puolittuu. Kunnan investoinnit kouluun ja terveyskeskukseen saadaan maksettua 2020 luvun alkupuolella. Alkuvaiheessa uusi maakunta vuokrannee terveyskeskuksen käypään hintaan.

Tulevat muutokset ovat käyttäneet viime vuosien aikana huomattavasti kuntalaisten palveluun varattua työaikaa. Nykyiset osastojärjestelyt ovat onnistuneet.

5. Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan tekemä tarkastus on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tehty riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että kunnan hallintoa ja taloutta on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa esittämään tilinpäätöksen vahvistamiseen ja vastuuvapauden myöntämiseen. Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä kunnanhallitukselle ja muille tilivelvollisille.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan koko henkilöstöä hyvästä yhteistyöstä.

Puolangalla 19.5.2017

Kalevi Moilanen
puheenjohtaja

Anna-Maija Sutinen
varapuheenjohtaja

Anna Heikkinen
jäsen

Otto Mäkäräinen
jäsen

Kaija Väisänen
jäsen